

Program för uppföljning och insyn av verksamhet som utförs av privata utförare på uppdrag av Region Örebro län

Beslutad av regionfullmäktige 2021-XX-XX

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Lagtext	3
1.3	Programmets giltighet	4
1.4	Programmets omfattning och avgränsning	4
1.4.1	Privata utförare	4
2	Ansvar	4
2.1	Regionfullmäktiges ansvar	4
2.2	Regionstyrelsens och nämndernas ansvar.....	5
3	Allmänhetens insyn.....	5
3.1	Informationsskyldighet	5
3.2	Information som tillhandahålls av Region Örebro län	5
4	Uppföljning.....	6
4.1	Styrning av överlämnad verksamhet.....	6
4.2	Plan för regionstyrelsens och nämndernas årliga uppföljning	6
4.3	Former för uppföljning.....	6
4.3.1	Nivå 1: Löpande uppföljning	6
4.3.2	Nivå 2: Fördjupad uppföljning.....	7
4.3.3	Nivå 3: Utvärdering	8
5	Återrapportering till regionfullmäktige.....	8

1 Inledning

Region Örebro län får, med stöd av kommunallagen (KL) och de begränsningar som framgår av lag, överlämna skötseln av kommunala angelägenheter till privata utförare.

Region Örebro län är fortfarande ansvarig gentemot invånarna för verksamheter, som genom avtal överlämnas till privata utförare, på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi. I ansvaret ligger också att följa upp och kontrollera, men omfattningen på kontrollen och uppföljningen kan se olika ut beroende på hur angelägen verksamheten är från allmän synpunkt. Ju mer beroende invånarna är av verksamheten desto större är kravet på uppföljning och kontroll.

För att säkerställa uppföljningen och kontrollen har regionfullmäktige i uppdrag att för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamhet som utförs av privata utförare. Syftet är att lyfta frågorna om uppföljning och kontroll till en politisk, strategisk nivå för att där lägga fast grundkrav och omfattning, former för uppföljning och ansvar samt krav på återkoppling till patienter och allmänhet.

Programmet ska gälla all verksamhet som överlämnas genom en offentlig upphandling eller genom att ett valfrihetssystem införs, samt att avtal därefter tecknas med de privata utförarna.

1.1 Syfte

Syftet med programmet är att förbättra Region Örebro läns uppföljning och kontroll av privata utförare samt öka allmänhetens insyn i privata utförares verksamhet.

Uppföljningsarbetet ska genomföras av ett systematiskt arbete för att förbättra kvalitet och uppföljning.

1.2 Lagtext

Genom lagändringen i KL infördes nya krav vid anlitande av sådana privata utförare. Av lagtexten framgår följande:

- Med en privat utförare avses en juridisk person eller en enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet enligt 1 § KL. Med en privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag och inte heller en sådan stiftelse eller förening som avses i 10 kap. 6 §. (10 kap. 7 § KL)
- När skötseln av en kommunal angelägenhet genom avtal har lämnats över till en privat utförare, ska kommunen eller regionen kontrollera och följa upp verksamheten. (10 kap. 8 § KL)
- Om en kommun eller en region sluter avtal med en privat utförare, ska kommunen eller regionen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över. Lag (2019:835).
- Fullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. I programmet ska det också anges hur fullmäktiges mål och riktlinjer ska följas upp och hur allmänhetens insyn ska tillgodoses. (5 kap. 3 § KL)
- Regionfullmäktige kan inte delegera beslutet till styrelse eller nämnd.

Innehållet i programmet i form av till exempel uppföljningskrav och riktlinjer för allmänhetens insyn påverkar endast överlämningar av verksamhet som ligger framåt i tiden, från och med regionfullmäktiges beslut.

1.3 Programmets giltighet

Programmet ska fastställas av regionfullmäktige samt följas upp och revideras inför varje mandatperiod.

1.4 Programmets omfattning och avgränsning

Programmet gäller för den verksamhet som Region Örebro län överlämnar genom en offentlig upphandling eller genom att ett valfrihetssystem införs samt att avtal därefter tecknas med de privata utförarna. Programmet omfattar de verksamheter som tydligt riktar sig till och rör invånarna.

Programmet omfattar inte uppföljning av den verksamhet som Region Örebro län driver i egen regi eller för de bolag och stiftelser där Region Örebro län är helägare eller delägare.

Verksamhet på den så kallade nationella taxan, lagen om läkarvårdsersättning (LOL) och lagen om ersättning för fysioterapi (LOF) är inte likställd med sådan kommunal angelägenhet som med stöd av KL lämnats över till någon annan, till exempel en privat vårdgivare. Nämndernas ansvar för den interna kontrollen och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredställande sätt, är därför inte tillämplig. Rätten att verka enligt LOL och LOF är givna av staten, inte av regioner med stöd av KL. Däremot så inkluderas verksamhet inom nationella taxan i regioners planeringsansvar enligt Hälso- och sjukvårdslag (HSL). Regionens uppsikt över privata vårdgivare på nationella taxan regleras i respektive lag och förordning.

1.4.1 Privata utförare

Privata utförare definieras i KL som en juridisk person eller enskild individ som har hand om skötseln av en kommunal angelägenhet. En privat utförare är helt privat och utan kommunalt ägande. Kommunala företag inkluderas inte i detta begrepp.

Formellt överlämnas verksamheten efter en offentlig upphandling, enligt lagen om offentlig upphandling (LOU) och lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) eller att valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV) införs, samt att avtal tecknas med privata utförare.

2 Ansvar

2.1 Regionfullmäktiges ansvar

Regionfullmäktige har det övergripande ansvaret och ska för varje mandatperiod fastställa ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Fullmäktige ger genom styrelser och nämnder i uppdrag genom reglementen att tillhandahålla verksamheter. Ansvaret för verksamheterna är reglerade i lagstiftning och av de beslut som fattas av regionfullmäktige.

Regionfullmäktige uppdrar i och med detta program till regionstyrelsen och nämnderna att med utgångspunkt i programmet ansvara för att säkerställa att utförare inom styrelsens eller nämndens ansvarsområde bedriver verksamheten enligt:

- gällande lagar, förordningar och föreskrifter
- de mål och riktlinjer som regionfullmäktige och nämnd fastställer för respektive verksamhet

2.2 Regionstyrelsens och nämndernas ansvar

Nämnderna och regionstyrelsen är ansvariga inför fullmäktige för att verksamheterna bedrivs enligt lagar, föreskrifter, mål och riktlinjer. Nämnderna ansvarar för att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten drivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.¹ När verksamheter överlämnas har styrelsen och nämnderna ansvaret att se till att regler, mål och krav omsätts i förfrågningsunderlag och avtal, samt beaktas i rutiner för uppföljning och kontroll. För avtal som är tecknade innan fastställande av detta dokument gäller uppföljning i enlighet med gällande avtal.

Regionstyrelsen har därutöver ett särskilt ansvar att leda och samordna, samt ha uppsikt över nämnderna och dess verksamhet i enlighet med KL 6 kap 1 §.

3 Allmänhetens insyn

Allmänheten ska ha skäligen insyn i verksamheterna som utförs av privata utförare på uppdrag av Region Örebro län. Region Örebro län ska tillhandahålla information och reglera möjligheten till detta i avtalen med privata utförare.

3.1 Informationsskyldighet

När enskilda personer kan välja mellan olika utförare ska styrelsen och nämnderna lämna information om samtliga utförare enligt KL 10 kap. 9 §. Informationen ska vara saklig, relevant, jämförbar och lättillgänglig.²

Varje styrelse och nämnd ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare.³ Detta sker genom att en klausul om allmänhetens insyn finns med i förfrågningsunderlag och avtal.

Utföraren ska kunna lämna information när Region Örebro län begär det. Informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs. Nämnden ska i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas. Utförarens skyldighet att lämna uppgifter begränsas till att omfatta sådant som kan lämnas utan omfattande merarbete eller inte strider mot lag eller annan författning. Den information som lämnas till Region Örebro län ska inte anses utgöra företagshemligheter enligt lag (1990:409) om skydd för företagshemligheter.

3.2 Information som tillhandahålls av Region Örebro län

Information som tillhandahålls till allmänheten av Region Örebro län är av verksamheten upprättade granskningar, kontroller, avvikelserapportering och uppföljningar i enlighet med avtal och övriga riktlinjer. Informationen finns tillgänglig hos Region Örebro län och, i den mån det är möjligt, på extern hemsida avseende privata utförare inom hälso- och sjukvårdens område.

¹ Regleras i Reglemente för intern styrning och kontroll (beslutat av Regionfullmäktige 2016-06-14)

² Motsvarande regel finns sedan tidigare i lagen om valfrihetssystem (LOV).

³ KL 3 kap. 19 a §

4 Uppföljning

4.1 Styrning av överlämnad verksamhet

Det är varje nämnds ansvar att säkerställa att all verksamhet bedrivs i enlighet med angivna mål och riktlinjer. Dessa mål och riktlinjer ska framgå i de förfrågningsunderlag som utgör underlag för överlämning, samt i de avtal som tecknas med den privata utföraren.

4.2 Plan för regionstyrelsens och nämndernas årliga uppföljning

Varje styrelse/nämnd ska, med regionfullmäktiges program som grund, utarbeta en årlig plan för uppföljning av privata utförare i samband med fastställande av internkontrollplanen för nämnden. I internkontrollplanen ska nämnden ange vilka avtal och verksamheter som ska följas upp och när de ska redovisas. Den årliga uppföljningen redovisas i samband med att nämnderna och styrelsen redovisar uppföljning av den interna kontrollen för respektive verksamhet.

Uppföljningen av den överlämnade verksamheten ska genomföras på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt, efter respektive nämnds förutsättningar. Resultaten av genomförd uppföljning ska dokumenteras och redovisas till förvaltningsledning och beställande styrelse/nämnd, i samband med uppföljning av styrelsens/nämndens internkontrollplaner eller vid annan angiven tidpunkt när granskning är genomförd.

4.3 Former för uppföljning

I de avtal som skrivs med en privat utförare inom ramen för upphandlingsförfarandet ska det försäkras om att den privata utföraren på regionens begäran bistår med sådana uppgifter att regionen kan följa upp verksamheten. Uppföljningen ska göras i huvudsak av två skäl:

- För att säkerställa att uppdraget utförs i enlighet med de krav som har angetts i avtalet med utförare och beslut av ansvarig nämnd.
- För att bidra till att utveckla verksamheten.

Inom Region Örebro län finns privata utförare inom olika förvaltningar och verksamhetsområden med en variation av tjänsteutbud och arbetssätt. Detta medför att nivån på uppföljningen delvis varierar och måste anpassas efter den upphandlade tjänsten. Gemensamt för förvaltningarna är att uppföljningarna ska bedrivas enligt de nivåer som beskrivs nedan.

4.3.1 Nivå 1: Löpande uppföljning

Huvudsyfte:	Förbättring och utveckling av verksamheterna, i andra hand kontroll/uppföljning av avtal och regler
Huvudsaklig arbetsform:	Dialog och gemensam problemlösning i form av regelbundna avstämningsmöten/samrådsträffar, branschråd, individuella uppföljningsmöten, enkätuppföljning, statistikuppföljning, bedömning och analys av årsredovisning/verksamhetsberättelse m.m.

Huvudsakligt innehåll:	Regelbunden och systematisk uppföljning av produktion och utbetald ersättning
Huvudansvarig:	Respektive nämnd/styrelse
Tidsaspekt:	Löpande
Återrapportering till regionfullmäktige:	Årligen

4.3.2 Nivå 2: Fördjupad uppföljning

Huvudsyfte:	Granskning och kontroll av privat utförare, i andra hand lärande och utveckling. Bygger på den löpande uppföljningen och egenkontrollen och utförs oftast när man fått signaler om brister/avvikelser från den löpande uppföljningen.
Huvudsaklig arbetsform:	Riktad och systematisk kontroll av privat utförare som genomförs utöver den löpande uppföljningen för att säkerställa att verksamheter, oavsett driftsform, följer beslutade styrande dokument inom Region Örebro län samt lagar, förordningar, föreskrifter och avtal som gäller för verksamheten. Innefattar såväl kontroll av prestationer som verksamheten ersätts för, som kontroll av kvalitet och patientsäkerhet. Inom hälso- och sjukvården ska kontrollen genomföras i enlighet med SKL:s modell för fördjupande uppföljningar. ⁴
Huvudsakligt innehåll:	Regelbunden och systematisk fördjupad uppföljning inom områdena ekonomi, verksamhet, resultat/produktion, kvalitet samt specifika frågeställningar/behov som följd av interna eller externa brister/avvikelser.
Huvudansvarig:	Respektive nämnd/styrelse
Tidsaspekt:	Specifika tidsperioder (ca 3-4 månader)
Återrapportering till regionfullmäktige:	Årligen

⁴ Modell för fördjupad uppföljning. Kontroll av utförare inom hälso- och sjukvården (2016)

4.3.3 Nivå 3: Utvärdering

Huvudsyfte:	Noggrann efterhandsbedömning av hela eller delar av verksamheter, verksamhetsområden eller organisation.
Huvudsaklig arbetsform:	Utredningsarbete med kvantitativ och/eller kvalitativ metodik
Huvudsakligt innehåll:	Ger svar på komplexa eller övergripande frågeställningar på verksamhets- eller systemnivå, till exempel vid behov av tematiska bedömningar och utvärderingar
Huvudansvarig:	Respektive nämnd/styrelse
Tidsaspekt:	Specifika tidsperioder (ca 6-12 månader)
Återrapportering till regionfullmäktige:	Årligen

5 Återrapportering till regionfullmäktige

Nämnderna ska årligen, i särskild ordning till regionstyrelsen och regionfullmäktige, återrapportera hur arbetet med uppföljning, kontroll och insyn i enlighet med detta program har bedrivits.